Studium fázových přechodů v kapalných krystalech

Aleksej Gaj Fakulta jaderná a fyzikálně inženýrská České vysoké učení technické 1.listopadu 2017

Podivný cholesterobenzoát...

- 1888 UK Praha rakouský chemik Friedrich Reinitzer
 - zkoumá cholesterol, pozoruje jeho fáze pod mikroskopem -> krystalické změny
- autor názvu Otto Lehmann
 - 1960...kolem 1 400 KK
 - 1984...kolem 12 900 KK
 - 1996...kolem 72 000 KK
 - 2002...více než 130 000 KK
 - 2013... více než 250 000 KK

Beiträge zur Kenntniss des Cholesterins

1000

Friedrich Reinitzer, Annest an A. A. phranaphratopicies fraterit, der darmeter Enterweit in Pro-

Aus dem pfinntesphys. Institute des Prof. Ad. Weisse un der k. k. deutschen Universität in Prag-

(Vorgelegt in der Sitzung am 3. Mai 1888.)

Vor etwa 11/, Jahron theilte ich das Ergebniss einiger Untersuchungen ! über ein in der Wurzel der Möhre vorkommendes Cholesterin mit, welches von Aug. Husemann des Namen Hydrocarotin erhalten hat. Ich führte damnis ans, dass dasselbe, wean anch nicht in der von Husemann vermatheten Art. mit dem rothen Farhstoff der Möhren, dem Carotin, in Zusammenhang zu stehen scheine und durch letzteres wieder mit dem Chlorophyllfarbstoffe. Es musste daher von Interesse sein, die nähere Natur dieses Körpers zu ergründen. Da derschie jedoch schwierig in grösserer Menge zu beschaffen ist, anderseits aber die Cholesterine untereinander eine grosse Ähnlichkeit ihrer Eigenschaften zeigen, so beschloss ich, die diesbezüglichen Vorarbeiten eest mit dem gewöhnlichen Cholesterin vorzunehmen, welches leicht in grösserer Menge erhalten werden kann und über dessen Natur man gleichfalls noch völlig im Unklaren ist. Erst auf Grund der hiebei gesämmelten Erfahrungen soll dann das ungleich kostbarere Hydrorarotin nüher untersucht werden. Im Folgenden will ich einige Ergebnisse dieser Vorarbeit mit theilen.

Pamětní deska (aneb trocha patriotismu)

• Husova 5, Praha

V této budově bývalé Německé university v Praze objevil v roce 1888 první kapalný krystal

Prof. Friedrich Reinitzer

(*25. 2.1857, Praha - †16. 2.1927, Graz)

hat in diesem Gebäude der Deutschen Universität in Prag im Jahre 1888 den ersten flűssigen Kristall erfunden

Co to je?

• Kapalný krystal (KK)

= stav hmoty; *4. skupenství,* přechodné mezi *kapalinou* a *pevnou krystalickou* látkou

- tekuté vlastnosti viskozita (~ kapalina)
- uspořádané a orientované molekuly parametr uspořádání (~ krystal)
- organické materiály
- schopnost samouspořadávání (self-assembly)
- typy:
 - termotropní (T) a lyotropní (c)
 - s nízkou molární hmotností a makromolekulární
- Ize měnit/řídit strukturní, dielektrické a optické vlastnosti vnějšími podmínkami
 - teplota, elektrické pole, magnetické pole, mech. působení, ozařování (UV a jiné λ) apod.

tyčinkovité

diskotické

 zahnuté (ve tvaru banánu)

 $CH_3O \rightarrow O \rightarrow CH = N \rightarrow O \rightarrow C_4H_9$

Tvary molekul

Stavba molekuly

Makromolekulární KK

Main-chain polymer

Side-chain polymers

Side-chain elastomers

Termotropní KK

cíl: struktura → vlastnosti (+ verifikace)

Polarizační optický mikroskop

A polarizing microscope is an optical microscope composed of a detecteor, lenses and polarizing filters.

A polarizing microscope is an optical microscope composed of a detecteor, lenses and polarizing filters.

A first filter selects a polarization, which means a single orientation among all waves which compose light.

A second polarizing filter selects a single orientation once again.

When the two filters are perpendicular, no wave can go through anymore.

A sample is positioned along the light beam. If it is birefringent, it will split the light by polarization into two rays with different delays.

For a thicker sample, transmitted waves are modified, hence changing the interferences after the second filter and therefore the color of the image₁₉

Setup

Napouštění KK do cely

Setup

KK fáze jak je (ne)vidíme..

KK fáze jak je vidíme v polarizačním optickém mikroskopu

Diferenciální skenovací kalorimetrie (DSC)

- metoda termické analýzy
- pozorování změn vlastností látek při ohřevu a chlazení
- princip: měření přísunu tepelné E tak, aby T_{VZORKU} a T_{REFEREN.VZORKU} byly stejné

Setup

Fázové přechody – detekce pomocí DSC

Fázové přechody – detekce pomocí DSC

Typical DSC of a Liquid Crystalline Material

Comb-shaped LC Stereoregular Cyclolinear Methylsiloxane Copolymers with Chiral Mesogenic Lactate Side Groups

Irina Petrova¹, Aleksej Gaj², Alexej Bubnov³, Nataliya Makarova^{1*} ¹Nesmeyanov Institute of Organoelement compounds, RAS, Moscow, Russia ²Gymnázium Christiana Dopplera, 150 00 Prague, Czech Republic ³Institute of Physics, The Czech Academy of Sciences, Prague, Czech Republic

the presence of Karstedt catalyst have been synthesized. Preparation of cyclolinear organosiloxane copolymers: LC comb-like stereoregular CL MSSP (5-7) with mesogenic groups in Me(Mes)SiO and MesSiO groupings have been obtained according to the scheme:

cell thickness is 2µm; width of the microphotograph is about 200 µm)

is 2µm; width of the microphotograph is about thickness is 2µm; width of the microphotograph 200 um) is about 200 um)

The texture of the Iso-SmA* phase transition The texture of the SmA* phase on cooling on cooling taken at about 155°C. (Planar taken at about 135°C. (Planar alignment; cell alignment; cell thickness is 5µm; width of the thickness is 5µm; width of the microphotograph is about 200 µm). microphotograph is about 200 µm)

Fig.1. Textures of the LC copolymer 5

								-	
Data o Nº	m.p.	C.D.	Cr	pies of tr	SmC*	t the cop	SmA*	7	Is
Polymer	1		-						
5	2.4	161.2	•	0.8	•	124.2	•	154.6	•
	[+3.1]	[+1.6]		[-3.5]		[-0.2]		[-3.1]	
6	33.9	*)	•	-15.0	•	60.7	•	116.5	•
						[-0.9]		[-0.04]	
7	*)	144.9	•	-14.3	•	69.5	•	136.9	
		[+1.6]		[-1.4]		[-0.4]		[-1.5]	

thickness is 5µm; width of the microphotograph is about 200 µm)

The texture of the SmC* phase on cooling

taken at about 75°C. (Planar alignment; cell

Fig.3 X-ray diffraction pattern of LC copolymer 5 at 100°C and 150°C.

20

Experimenta Mesomorphic behavior: With all studied materials, sequence of phases and phase transition Mesomorpic retavior: with ail statused interfaults, sequence of passes and phase transmo-temperatures were determined on coording from characteristic textures and their changes observed in polarizing optical microscope. Incl LUNKAM LTS ESSO heading stage with DKS-35 temperature programmer was used for the temperature control, which enabled temperature stabilization within 0.1 K. The passes transition temperatures over checked by DSC (Pyrix Diamon Perkis-Elimer 7) on coordingheting trues as a rate of 55 Maini-1 in a DSC (Pyrix Diamon Perkis-Elimer 7) on coordingheting trues as a rate of 55 Maini-1 in a

nitrogen atmosphere. X-ray: The temperature dependence of smectic layer thickness was dete A-ray: In te temperature deplonence or smette i hyper muccles who instermines unor small-angle X-ray diffraction experiments performed with Basher DB Docover system (CuKa line, Goeled miror, Anton Parz DCS39) and stars as a specialitation connier) working in reflection mode, homeoschorically aligned anatyme were perpared as the film on a silicon water. Wide angle X-ray diffractorgams were obtained with Bruker DB GADDS system (CuKa line, Goeled miror, point beam collimon, value2000 area detector).

Conclusions:

1. A decrease in the content of mesogenic groups in the link from three [1] to one cyclolinear copolymer 6,7 leads to a decrease in the phase transition temperatures.

2. Two mesogenic groups in the unit of copolymer 5 create conditions for the formation of the LC state and $\text{SmA}^* \rightarrow \text{SmC}^*$ transition with the layer order. References ate in copolymer 6,7 with a distance between of mesogenic groups more than 9Å is not formed.

1. I.M. Petrova, M.A. Shcherbina, A.V. Bakirov, S.N. Chvalun, N.N. Makarova Mendeleev Commun. 23, 347(2013).

hors greatly acknowledge the financ Authors greatly acknowledge the funneral support from the research project CSF 16-12150S from the Czech Science Foundation, the Program of the Presidum of the Russian Academy of Sciences Development of Methodology of Organic Parodoxia of Careting and Careting and

- 100°C - 150°C

Určení mezofází pomocí POM

Fáze \ Tloušťka	2μm	5µm		
lso-SmA	≈ 155°C(a)	≈ 155°C (d)	(a)	(b) (c)
SmA	≈ 148°C (b)	≈ 135°C (e)		
SmC	≈ 110°C (c)	≈ 75°C (f)		
			(d)	(e) (f)

Měření metodou DSC

Name	Τ _g		SmC*		SmA*		lso
NN-1	•	+5.5	•	+155.1	•	+181.3	•
				[-1.7]		[-5.0]	
NN-2	•	+4.9	•	+154.7	•	+181.9	•
				[-0.8]		[-5.1]	
NN-3	•	+0.8	•	+124.2	•	+154.6	•
				[-0.2]		[-3.1]	
NN-4	•	-15.0	•	+60.7	•	+116.5	•
				[-0.9]		[-0.04]	
NN-5	•	-14.3	•	+69.5	•	+136.9	•
				[-0.4]		[-1.5]	

K čemu je to dobré? (aneb aplikace)

- zobrazovače různých typů
- lékařství diagnostika nádorů

- regulace světelné propustnosti (ochranné helmy, okna...)
- teploměry
- ... a mnoho dalšího ...

Okna

www.elmontglass.com

LCD helma pro absorbci světelného záření

Dóza na léky s LCD zobrazovačem a alarmem

Smart cards s LCD zobrazovačem

KK v přírodě: perlorodky a brouci

Liquid crystal thermography used for diagnostics in medicine

^	0°	C°	C°
14	22	32	40
12	20	30	38
10	18	28	36
8	16	26	34
6	14	24	32
Mahita	Mahita	Mahita	Mahita

LC thermometers

Textile materials with liquid crystals causing color change

HUD (**heads-up display)**

v automobilu (nikoliv LCD, ale projekce LED)

v plaveckých brýlích pro zobrazení času

Zdroje

- výsledky, prezentované na European Conference on LC (2017)
- I. Petrova, A. Gaj, D. Pochiecha, M. Shcherbina, N. N. Makarova, A. Bubnov Design and self-assembling behaviour of comb-like stereoregular cyclolinear methylsiloxane copolymers with chiral lactate groups (odesláno do časopisu Liquid Crystals)
- prezentace prof. J. Goodby, Velká Británie
- prezentace prof. R. Zentel, Německo
- <u>https://en.wikipedia.org/wiki/File:Polarizing_microscope.ogv</u>
- <u>https://en.wikipedia.org/wiki/Polarized_light_microscopy</u>
- <u>http://www.wikiskripta.eu/w/Soubor:Cholesterol Crystals Synovial Fluid</u> <u>Polarized Light.jpg</u>
- <u>http://www.chempoint.cz/kucerik-2</u>

Děkuji za pozornost!